

Opgave 1 De moderne burgemeester als crimefighter

Bij deze opgave horen de teksten 1 en 2 .

Inleiding

In het voorjaar van 2017 wijdde de Volkskrant een opiniërend artikel aan het gebruik van noodmaatregelen (noodverordening en noodbevel) door burgemeesters (tekst 1). De informatie uit dit artikel was onder andere gebaseerd op een onderzoek van het Centrum voor Openbare Orde en Veiligheid (COOV). Tekst 2 bevat meer informatie over dit onderzoek.

Lees de regels 1 tot en met 47 van tekst 1.

De positie van de burgemeester is in de loop der jaren sterk veranderd. Waar zijn gezag vroeger een vrijwel vanzelfsprekend gevolg was van zijn positie (regels 13-16), is dat tegenwoordig afhankelijk van de wijze waarop de burgemeester zijn macht gebruikt.

- 3p 1
- Geef een omschrijving van het begrip gezag.
 - Leg uit dat het gezag van de burgemeester tegenwoordig minder vanzelfsprekend is. Betrek in je uitleg een machtsbron en een gegeven uit de regels 1 tot en met 47 van tekst 1.

Lees de regels 48 tot en met 55 van tekst 1.

Burgemeesters maken in toenemende mate gebruik van hun bevoegdheid om een demonstratie te verbieden.

- 3p 2
- Leg uit welk dilemma van de rechtsstaat een rol speelt bij de keuze van een burgemeester om wel of niet gebruik te maken van zijn bevoegdheid om een demonstratie te verbieden. Benoem eerst het dilemma.

In de Gemeentewet staat nauwkeurig omschreven onder welke voorwaarden een burgemeester mag overgaan tot het uitvoeren van een noodbevel of een noodverordening.

- 2p 3
- Geef twee redenen waarom het in een rechtsstaat van belang is dat dergelijke bevoegdheden in de wet omschreven staan. Ga bij iedere reden uit van een (ander) beginsel van de rechtsstaat.

Lees de regels 56 tot en met 67 van tekst 1.

In hoeverre politieke partijen voorstander zijn van repressie, hangt onder andere samen met hun visie op de oorzaken van criminaliteit.

- 2p 4
- Leg uit of de roep om repressie beter past bij rechtse of bij linkse politieke partijen. Betrek in je antwoord het verschil tussen linkse en rechtse partijen met betrekking tot hun visie op de oorzaken van criminaliteit.

Lees de regels 68 tot en met 81 van tekst 1.

Boutellier schreef een boek over het verlangen naar een risicoloze samenleving (regels 73-74). Hierin besprak hij de 'veiligheidsutopie'.

1p **5** Leg uit wat er bedoeld wordt met de veiligheidsutopie.

Lees tekst 2.

Tekst 2 bevat informatie over de aanleiding, het doel en de opzet van het onderzoek van het COOV.

2p **6** Leg uit op welke wijze de onderzoekers gepoogd hebben de representativiteit van hun onderzoek te waarborgen. Begin je antwoord met een omschrijving van het begrip representativiteit.

Opgave 1 De moderne burgemeester als crimefighter

tekst 1

De burgemeester wordt steeds meer een crimefighter

De burgemeester wordt steeds meer een crimefighter. De samenleving eist ferm optreden. Maar als hij een betoging verbiedt, is het ook weer
5 niet goed.

Vroeger, ja vroeger, toen was het vak van burgemeester nog lekker overzichtelijk. Je opende eens een zwembad, hamerde wat raads-
10 vergaderingen af en belde met een bos ruikers bij het gouden bruidspaar aan. Fotootje in de lokale krant en klaar. De burgemeester als – meestal – burgervader, met om zijn nek de
15 ambtsketen als bekrachtiging van zijn natuurlijk gezag.

Tikje gechargeerd? Misschien. Maar dat de burgemeester in een snel veranderende en gespannen maatschappij een heel andere functie heeft gekregen, en dat de bevolking en gemeenteraad heel anders naar hem of haar kijken, zoveel is zeker. “Aan de ambtsketen hangt tegen-
25 woordig een sheriffster”, zegt Sackers, hoogleraar sanctierecht aan de Radboud Universiteit in Nijmegen. De burgemeester manifesteert zich meer en meer als een crimefighter
30 die benadrukt dat hij de orde in zijn gemeente moet handhaven.

Kritiek

In Weert gaf burgemeester Jos Heijmans huisarrest aan een groep
35 probleemgevende asielzoekers die zich schuldig maakten aan winkeldiefstal, vechtpartijen en bedreiging.

Jack Mikkers, zijn collega in Veldhoven, verbood een conferentie
40 van jonge Eritreeërs nadat tegen-demonstranten hadden geprobeerd die te verhinderen. Het optreden van beide burgemeesters ontlokte kritiek: ze schuurden langs het randje van de
45 grondbeginselen van de democratie – en gingen er misschien zelfs overheen.

Burgemeesters kiezen in toenemende mate voor het zwaarste
50 geschut om demonstraties of bijeenkomsten te verbieden, constateerden onderzoekers Roorda en Wierenga van het Centrum voor Openbare Orde en Veiligheid van de
55 Rijksuniversiteit Groningen.

Ton Rombouts van Den Bosch, met 37 jaar de langstzittende burgemeester in Nederland, erkent dat burgemeesters tegenwoordig
60 sneller naar noodmaatregelen grijpen.

De maatschappij – en anders wel de politiek in Den Haag – verlangt ook dat een burgemeester kordaat
65 optreedt. De samenleving is repressiever geworden, waardoor meer ordehandhaving vereist is.

De hang naar veiligheid heerst al langer, zegt Hans Boutellier, wetenschappelijk directeur van het Verwey-Jonker Instituut. Begin deze eeuw schreef hij al een boek over het verlangen naar een risicoloze samenleving. De laatste jaren is daar wel

75 meer emotie bij komen kijken, stelt
Boutellier. De samenleving is
diverser en complexer geworden,
spanningen tussen bevolkings-

groepen nemen toe. En dan is er ook
80 nog de vluchtelingenproblematiek,
die tot verhitte discussies leidt.

naar: de Volkskrant, 29 april 2017

tekst 2

Fragmenten onderzoeksrapport “Naar handhaafbare noodbevelen en noodverordeningen”

Aanleiding voor het onderzoek

Het handhaven van de openbare
orde en het bieden van hulp in
noodsituaties zijn belangrijke
5 politietaken. Ter facilitering en
ondersteuning hiervan kan de
burgemeester een noodbevel of een
noodverordening uitvaardigen.
Honderden politieagenten zijn jaar-
10 lijks betrokken bij de handhaving van
deze noodmaatregelen. Niet zelden
worstelen ze hiermee; de wisselende
kwaliteit ervan zorgt voor de nodige
problemen en complicaties.

15 Doel van het onderzoek

Het doel van dit onderzoek is het
analyseren van de noodmaatregelen
in de periode 2010 tot 2015 op

juridische houdbaarheid, hand-
20 haafbaarheid en werkbaarheid.

Opzet van het onderzoek

Voor een betrouwbaar en relevant
onderzoek zijn in de eerste fase van
dit onderzoek zoveel mogelijk nood-
25 verordeningen en noodbevelen
verzameld die uitgevaardigd zijn in
de periode 2010 tot 2015. Gestreefd
is naar het achterhalen van vrijwel
alle in deze periode uitgevaardigde
30 noodmaatregelen. In het streven naar
volledigheid zijn, veiligheidshalve, de
twintig grootste gemeenten nog eens
telefonisch benaderd met de vraag of
het onderzoek overeenkwam met de
35 praktijk van deze vijf jaren.

naar: Centrum voor Openbare Orde en Veiligheid, 2016